

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (46)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 9 від 18 квітня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(46) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 170с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «Зберігаючи традиції крізь віки».....	5
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, МАРТИНЮК ВІКТОР, БИСТРИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, Вінниця влітку 1943 року.	8

ДОСЛІДЖЕННЯ З ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БЕЛЯЄВ ПАВЛО, New Zealand English as a distinct first-language variety of the English language.....	15
KYLYVNYK VICTORIA, KOLIESNIKOVA IVANNA, Numeral and its peculiarities in modern English.....	18
КУШНІР АЛІНА, КОСА ЄЛИЗАВЕТА, Cockney dialect in the formation of the image and identity Adele.	23
КУШНІР АЛІНА, КРИВЕНКО ЮЛІЯ, The Scottish English accent in the film «BRAVE HEART».....	29
КУШНІР АЛІНА, СЛЮСАР МАРИНА, The role of word stress in the English language.....	32
КУШНІР АЛІНА, ПІДВИСОЦЬКА ХРИСТИНА, The importance of English as a global language.....	36
LEBED YULIIA, KYLYVNYK VICTORIA, TURCHYN TETIANA, Integrated lesson of the language-literary course and its functions.	39
КУШНІР АЛІНА, ТИМОШЕНКО ВАДИМ, The main factors of influence on Canadian English formation.	43
КИЛИВНИК ВІКТОРІЯ, ВАРИЧ АННА, Аналіз синонімічних рядів прикметників, що позначають людські якості героїв роману Дж.Остін «Гордість та упередження». Стилiстична функція таких прикметників.	47
ЗІНЧЕНКО СНІЖАНА, Вербалізація концепту HOME/HOUSE в романі «Гордість і упередження» Джейн Остін.....	50
МИХАЛЬЧУК ОЛЕСЯ, ПАНЧЕНКО МИРОСЛАВА, Відображення сучасних реалій у лексичному складі англійської мови.	51
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, СОЛДАТОВА ВІКТОРІЯ, Топоніми війни: дерусифікація українських географічних назв.	55

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, КОРНІЄЦЬ ЛІЛІЯ, Казкотерапія як метод розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	59
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ДЗЮБА ТЕТЯНА, Теоретичні аспекти й сучасні підходи до формування лексичної компетентності учнів на уроках української мови.....	62
МАЗУР ТЕРЕЗА, Сучасні підходи до формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів-філологів.	65
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, МУКОСЄЄВА АЛЬОНА, Етапи формування іншомовної лексичної компетентності.	71
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ВАСИЛЕНКО ЮЛІЯ, Активна пошукова діяльність у процесі виконання творчих завдань під час вивчення ліричних творів на уроках української мови як запорука ефективного розвитку мовлення та мислення здобувачів початкової освіти.	76
СОРОЧАН АЛІНА, ГЛУХЕНЬКА ВІКТОРІЯ, Можливості використання штучного інтелекту на уроках зарубіжної літератури.	81
ГОЛОВСЬКА ІРИНА, ПОЛІЩУК ІННА, Web-квести як засіб підвищення мотивації учнів в умовах дистанційного навчання.	86

СОРОЧАН АЛІНА, ІЛЬЧЕНКО АНЖЕЛА, Читання як стратегія: досвід філологічного факультету КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».....	91
---	-----------

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ТВЕРДОХЛІБ НАТАЛІЯ, МОРОЗ ДАРИНА, Виховні можливості фольклору у моральному вихованні учнів початкових класів.	99
ХОМІЩЬКА НАТАЛІЯ, ПШЕНИЧУК НАТАЛІЯ, Естетичне виховання дітей засобами образотворчої діяльності.	103
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ГУЗОВСЬКА СОФІЯ, Шляхи розвитку фантазії та мислення здобувачів початкової освіти на уроках української мови.	106
ТОКАР ЛЮБОВ, КОЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Українська народна іграшка як засіб сучасного виховання дітей раннього та дошкільного віку.	110
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, Особливості музичного заняття з основ музичного інструменту у ВНЗ.	112
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, КОЗАКЕВИЧ АНАСТАСІЯ, З досвіду впровадження «Методичних рекомендацій щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах освіти України».	117
ТОКАР ЛЮБОВ, ПИЛЯВЕЦЬ ТЕТЯНА, Засоби казки як закономірності морального виховання дітей раннього та передшкільного віку.	120
ФЕДОРЧУК СВІТЛАНА, Громадянське виховання засобами музики як важливий компонент сучасної системи освіти в Україні.....	124
МЕЛЬНИК ГАЛИНА, ЦВИК СОФІЯ, Творча діяльність дошкільників як засіб формування музичних здібностей.	128
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ГУМЕНЮК ІРИНА, Сензитивні періоди розвитку дитини та їх вплив на всебічний розвиток дитини. Проблематика раннього білінгвізму.	132
БАРЩЕВСЬКА ІННА, ХИЖУК НАТАЛІЯ, Вплив сімейного середовища на розвиток дитини.	140
ЧОРНА НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ЛЕСЯ, Розвиток образного мислення школярів засобами сприймання та інтерпретації музичних творів.	145

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БАБІЙ АЛЛА, Активізація креативних якостей здобувачів освіти у процесі вивчення літератури (на прикладі аналізу роману І. Багряного «Тигролови»).	150
ВАСИЛЕВИЧ ІННА, Стилїстика дієслівної метафори в поезії Олександра Олеся.	154
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, Особливості різних видів рецензій як провідного жанру сучасної літературної критики.	157
МОВЧАН ЛАРИСА, ГОРДІЄНКО ВІТАЛІЙ, Культуро-специфічна лексика та художній текст.	161

РЕЗУЛЬТАТИ IV-ГО РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ «Podilia Thinks Global»	165
--	------------

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»...171	
---	--

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Батюк Н.О. Формування художньо-образного мислення як педагогічна проблема. *Наукові записки* : зб. наук. праць. Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. № 4 (2). С. 85-88.
2. Мозгальова Н. Г. Зміст та структурні компоненти музичного мислення. *Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. праць. Київ : НПУ ім. Н.П. Драгоманова, 2001. №2. С 27-35.
3. Мистецтво у розвитку особистості : монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 224с.
4. Паламарчук В. Ф. Уроки мислення у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського і в сучасній школі. *В.О. Сухомлинський і сучасність*. Чернівці, 1996. №. 2. с.89 -98.
5. Романюк А. Образне мислення в навчальній діяльності молодших школярів. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. LXXXIII. Том 2. С. 217–221. URL : <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/The-role-of-imaginative-thinking-in-the-learning-process>
6. Словник-довідник педагогічних та психологічних термінів за ред. А. І. Кузьмінського. Черкаси: ЧДУ ім. Б.Хмельницького, 2002. 48 с.
7. Шатайло Н.В. Розвиток художньо-образного мислення молодших підлітків як світоглядно формуючий процес. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2016. №. 1 (7). С. 203-213.

*Стаття надійшла до редакції
26 березня 2024 р.*

АКТИВІЗАЦІЯ КРЕАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

(на прикладі аналізу роману І. Багряного «Тигролови»)

УДК 821.161.2.09 Багрянний: 373.5.016.91.3

БАБІЙ АЛЛА,

*викладач-методист, спеціаліст вищої категорії
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Анотація: у статті поданий методичний матеріал для організації інтерактивних занять з української літератури. Акцентовано увагу на тому, що саме від викладача-словесника залежить рівень формування у здобувачів освіти ціннісних орієнтацій та важливих особистісних рис засобами літератури, оскільки ефективність уроку визначається доцільністю добору методів навчання та їх творчим застосуванням, що зумовлюється змістом і специфікою літератури як вияву образного мислення, художнього пізнання світу.

Ключові слова: інтерактивність навчання, гра «Шість капелюхів», групові види діяльності, особистісне спрямування, інтелектуальна діяльність.

Постановка проблеми. Заняття літератури відрізняється від інших занять самобутнім характером, своєю природною своєрідністю, неповторністю, оригінальністю. Жодна інша загальноосвітня дисципліна не дає таких широких можливостей особистісного спілкування з творіннями великих майстрів і відкриття їх ідейно-естетичних глибин. Діяльність викладача літератури – це інтелектуальна діяльність педагога, спрямована на творче осмислення ним літературного та літературознавчого матеріалу, здатність до його особистісної інтерпретації та організації змістовної й цікавої зустрічі та діалогу здобувачів освіти з художнім твором та його автором.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методи навчання української літератури

привертати увагу вчених ще з середини ХХ століття Праці Т.Ф.Бугайко, Ф. Ф. Бугайка, О. Р. Мазуркевича, В.Я. Неділька, Є. А.Пасічника, Б.І. Степанишина свідчать про прагнення методистів розширювати спектр педагогічного впливу на реципієнтів за допомогою лекції, бесіди, коментованого читання, наочності з використанням технічних засобів навчання, учнівських доповідей, самостійної роботи, екскурсій, творчого читання та ін. Б.І. Степанишин систематизує словесні, наочні та практичні методи. З.О.Шевченко виокремила лекцію, бесіду, самостійну роботу, навчальні семінари (диспут, полеміка, дискусія). Г. Л. Токмань визначила пасивні (лекційний, розповідь учителя, художнє і творче оповідання, метод книжних завдань, методи наочного навчання), напівактивні (евристичний метод, активно-ілюстративний, лабораторно-ілюстративний) та активні методи (шкільні екскурсії, лабораторно-дослідницький, рефератно-семінарський, книжка в дослідницькій роботі). А. Л. Ситченко та Т. О. Яценко ставлять маркер на інноваційних технологіях, інтерактивних методах, самостійній роботі здобувачів освіти.

Мета статті – окреслити методи інтерактивної діяльності як важливої внутрішньої умови навчання української літератури та підготовки кваліфікованого читача, що націлена на активізацію креативних якостей учасників навчального процесу та формування їхньої мотиваційної спрямованості на творчість з погляду практичного застосування набутих знань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Творчий підхід до навчання літератури зумовлений своєрідністю та неповторністю кожного високохудожнього явища словесного мистецтва, у якому відбилась унікальна особистість його творця. Щоб осмислити художній твір, необхідно його прочитати, сприйнявши як художнє явище, а також проаналізувати відповідно до наукових критеріїв. Тому вивчення літературного твору потребує повного проникнення в текст твору для розкриття зв'язків між ідейним змістом та естетичною формою, оскільки мистецьке явище – це цілісна розгорнута картина людського життя, кожна частина якої співвіднесена із загальним змістом.

Аналізуючи літературний текст, викладач має шукати ту доміную – точку спостереження, через яку можна найповніше донести його до читачів. Різноваріантне вирішення цієї проблеми розширює горизонти художньо-дослідницької діяльності словесника, дає змогу обрати свій вид та шлях аналізу, здійснити його індивідуально й неповторно [1, с.122].

Визначаючи організаційні форми й методи проєктованої моделі заняття української літератури, приходимо до висновку, що ефективній роботі на занятті більше сприяють активні (чи інтенсивні) форми й методи навчання. Вони, на відміну від традиційних, спрямовані не лише на розвиток логічних операцій мислення, а й на стимулювання творчого мислення, розвиток інтуїції, натхнення, здатності прогнозувати, передбачати наслідки ситуації. У світовому педагогічному досвіді уже напрацьовано понад 50 методів навчання і виховання, що зорієнтовані на розвиток творчих здібностей особистості. Серед них важливе місце займає ігрова діяльність, що полягає в організації на заняттях дидактичних, ділових, імітаційно-рольових ігор тощо. Учені наголошують, що гра захоплює, активізує здібності, оскільки в ній є елемент невизначеності, вона налаштовує на пошук оптимальних рішень, розвиває уяву, навчає вмінню вибирати й приймати рішення. Позитивний вплив має також колективний характер гри, що дає досвід комунікації, радість спілкування, підсилює здібності кожного окремого індивіда. Гра через умовно-символічну дію представляє значні можливості для сприйняття особистістю реального світу й розуміння його складності [3, с.176].

У методичній науці описаний цікавий інтерактивний метод – гра «Шість капелюхів». Цей вид діяльності дає можливість організувати роботу в групах; розвиває критичне мислення, здатність до прогнозування, навчає бачити й аналізувати будь-яке явище з

різних боків, отримуючи при цьому нову інформацію про нього. Учасникам гри пропонують подивитися на оцінюваний об'єкт з протилежних позицій, що уособлюються в капелюхах різного кольору [4, с.42]. Наведу приклад використання методу **«Шість капелюхів»** під час вивчення теми

«Іван Багряний. Основні віхи життя і творчості. «Тигролови» як український пригодницький роман».

Антураж цієї гри – це кольорові капелюхи. Здобувачі освіти 2 курсу поділилися на групи і підготували собі капелюхи відповідного кольору. Суть гри полягає в тому, що навчальний матеріал поділений на блоки і кожна група студентів працює в межах однієї мікротеми. Таким чином у нас утворилося шість компетентних у певних питаннях груп:

Нар. пісні	Повір.	Звич.	Обряд.	Афоризм.	Лексичн. засоби
1.					
2.					

I "Блакитні капелюхи" – група «Біографи», II «Жовті капелюхи» -- група «Літературознавці», III «Фіолетові капелюхи» – група «Історики», IV «Зелені капелюхи» -- група «Географи», V «Червоні капелюхи» -- група «Психологи», VI «Рожеві капелюхи» -- група «Мистецтвознавці»

Завдання для I групи «Блакитних капелюхів» - «Біографів»:

1. Назвати головні етапи життя Івана Багряного.
2. Назвати ранні твори митця.
3. Які теми розкривав у своїх ранніх творах?
4. Який новий жанр в українській літературі XX ст. вперше з'явився у творчості І. Багряного?
5. Тема та ідея поеми «Аве, Марія».
6. Тема та ідея роману у віршах «Скелька».
7. Проаналізувати статтю «Чому я не хочу вертатися в СРСР?»
8. Яка історія написання роману "Тигролови"?

Завдання для II групи «Жовтих капелюхів» - «Літературознавців»:

1. Визначити тему, ідею, сюжетні лінії роману. І. Багряного «Тигролови».
2. Проаналізувати сюжет та композицію твору.
3. Сформулювати проблематику роману.
4. Скласти карту образів роману І. Багряного «Тигролови».
5. Розкрити символічне значення трьох потягів у творі.
6. Розкрити алегоричний зміст назви твору.
7. Провести дослідження мовної організації роману Івана Багряного «Тигролови» (заповніть таблицю)
[2, с.187]

Завдання для III групи «Фіолетових капелюхів» - «Істориків»:

2. Як у романі «Тигролови» автор відображає політичне життя держави Радянського Союзу у 30-х рр. XX ст.?
3. Чому автор дав головному героєві прізвище Многогрішний?
4. Образ майора Медвина – образ того, хто вершив долю людей в тоталітарній державі.
5. Чи нагадує вам образ Медвина головного героя з новели М. Хвильового «Я (Романтика)»? Чим?
6. Яке з трьох тверджень («Людина – це найвеличніша з усіх істот. Людина – найнещасніша з усіх істот. Людина – найпідліша з усіх істот») підходить Медвину найкраще? Поясніть свою думку.

Завдання для IV групи «Зелених капелюхів» - «Географів»:

1. Чи відповідає прислів'я: «Нашого цвіту – по всьому світу» тому, що змальовано у романі «Тигролови»? Свою думку аргументуйте.
2. Передайте історію виселення українців на Далекий Схід за сюжетом роману.
3. Що розповідає автор про родину Сірків у творі?
4. Як відтворена ідея збереження народних звичаїв, мови, пісні?

Завдання V Групи «Червоних капелюхів» - «Психологів»:

1. Образ «сильної особистості» в романі «Тигролови». Прокоментувати фрагменти фільму «Тигролови». Григорій Многогрішний серед природної стихії тайги.
2. Скласти інформаційне гроно рис характеру Григорія Многогрішного.
3. У якому суспільстві хоче жити Григорій Многогрішний? Поясніть висловлювання: «Повзуни ніколи не творять історії».
4. Чому, на вашу думку, Григорій не розповідав про себе та довго не виявляв своїх почуттів до Наталки? Чи можна вважати Наталку і Григорія однодумцями?
5. Відтворити діалог думок Григорія та Наталки за допомогою цитат з твору.
6. Поєдинок Григорія Многогрішного і майора Медвина – це вбивство чи перемога?

Завдання для VI групи «Рожевих капелюхів» - «Мистецтвознавців»

1. Розкрити асоціацію: картина М. Врубеля «Царівна-Лебідь» і образ Наталки.
2. Розкрити асоціацію: картина М. Врубеля «Демон» і образ Грицька Сірка.
3. Провести аналіз відповідності фільму Ростислава Синка і тексту роману «Тигролови».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як спостерігаємо, методичні вміння викладача є основним фактором виявлення та розвитку креативності здобувачів освіти у процесі вивчення навчального предмету. Його особистісні якості, творчий потенціал, педагогічна майстерність визначають особливості цього процесу. Викладач шукає нові принципи, методи й засоби розв'язання професійно-творчих завдань, спрямованих на розвиток креативності учасників навчальної діяльності, але чим вище зростає їхній творчий потенціал, тим складніші завдання має ставити педагог, тим більше зусиль йому потрібно докладати до власного самозростання. Отже, детермінує необхідність самовдосконалення, прагнення до безперервного пошуку нових творчих рішень навчальних завдань, організації нових форм взаємодії зі своїми вихованцями. Тільки тоді робота на занятті буде ефективною, а здобувачі освіти краще засвоюватимуть навчальний матеріал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навч. посіб. для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
2. Українська література : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / авт. А. Фасоля, Т. Яценко, В. Уліщенко та ін. Київ : Оріон, 2019. 240 с.
3. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ–початок ХХІ ст.) : монографія. Київ : Пед. думка, 2016. 360 с.
4. Яценко Т. О., Тригуб І. А. Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті : програма спецкурсу. Тернопіль : Підручники і посібники, 2018. 68 с

*Стаття надійшла до редакції
23 березня 2024 р.*